

Wenche Bergland i jobben på vaskeriet ved Orkerød sykehjem. Foto Bitten Munthe-Kaas, NFU

DØRÅPNEREN DOORWAYS

Prosjektet Doorways ble avsluttet i slutten av 2012. Det dreide seg om arbeidspraksis på ordinære arbeidsplasser for personer med utviklingshemning som har VTA (varig tilrettelagt arbeids)-plass. Landsråd-nytt tok en prat med prosjektleder Gro Marit Rødevand fra Karde AS for å få vite litt nærmere om prosjektet.

Intervju med Gro Marit Rødevand

Fortell litt om bakgrunnen for prosjektet. Hvem var initiativtager?

Personer med utviklingshemning har nedsatt arbeidsevne, men svært mange har allikevel en arbeidsevne. De får gjerne ingen yrkesrettet utdanning i videregående skole og må søke uføretrygd i ung alder. De som er i arbeid, er gjerne i Vekst- eller attføringsbedrifter i VTA (varig tilrettelagt arbeid) inne i bedriftene. Det er

lite inkludering av personer med utviklingshemning på vanlige arbeidsplasser til tross for ansvarsreformen for mennesker med utviklingshemning fra 1992. I henhold til reformen skulle mennesker med utviklingshemning inkluderes i samfunnet på alle livets arenaer.

Det ble gjort en del for at de skulle inkluderes i arbeidslivet i forbindelse med reformen. Men andre grupper av personer med

redusert arbeidsevne har senere vært mer i fokus og blitt prioritert. De har for eksempel overtatt ordningen Arbeid med bistand (AB) som opprinnelig ble laget for personer med utviklingshemning. Praktiseringen av ordningen er nå endret slik at det er vanskelig for personer med utviklingshemning å få lov til å bruke den. For noen år siden fikk vi det arbeidsrettede tilbudet VTO - varig tilrettelagt arbeid i ordinær bedrift. Men det innebærer ingen

Personalutvikler Trine Lise Jacobsen er imponert over Wenche Berglands arbeidsevner. Foto Bitten Munthe-Kaas, NFU

oppfølging fra en Vekst- eller attføringsbedrift eller tilrettelegging fra NAV. Dermed blir det vanskelig for personer med utviklingshemning å benytte denne ordningen.

I stedet for at inkluderingen i arbeidslivet skulle økes slik intensjonen var etter ansvarsreformen, har utviklingen gått den andre veien. Det er nå vanskeligere enn noensinne i arbeidslivet for personer med utviklingshemning.

I fjor kom Brofossutvalgets rapport med anbefalinger om skjermet sektors rolle i fremtiden. Blant annet ble det lagt vekt på at arbeidstrening i langt større grad enn i dag bør foregå på ordinære arbeidsplasser. Dette bør også gjelde personer med utviklingshemning.

Karde er involvert i en rekke innovasjonsprosjekter hvor mennesker med utviklingshemning bruker IKT. Blant annet har vi hatt prosjektledelsen for prosjektet «IKT på veien videre». Der lærte personer med utviklingshemning nye arbeidsoppgaver ved hjelp av instruksjonsfilmer på PC og mobiltelefon. Arbeidslederen ble lært opp til å lage slike filmer selv. Både arbeidstakerne og deres arbeidsledere syntes dette fungerte godt. I Doorways ønsket vi å kombinere arbeidspraksis i ordinære bedrifter med god oppfølging fra arbeidsledere ved den Vekstbedriften arbeidstakerne var ansatt, samt gi arbeidstakerne støtte via nettbrett.

Karde var initiativtaker. Søknaden ble sendt inn til FARVE i samarbeid med ASVL.

Hvordan gikk dere frem for å rekruttere bedrifter til å ta imot arbeidstakere?

I prosjektet ønsket vi i størst mulig grad å rekruttere andre arbeidsplasser enn butikker. Butikker er den type ordinære bedrifter hvor personer med utviklingshemning lettest får innpass, så fra slike arbeidsplasser fins det en del erfaring.

Rekrutteringen av eksterne bedrifter foregikk i flertallet av tilfellene ved at de involverte arbeidslederne fra VTA-avdelingene i Vekstbedriften tok kontakt med personalsjefer eller daglige ledere i ordinære bedrifter. I noen tilfeller tok Vekstbedriften kontakt i forbindelse med en allerede etablert relasjon til en ordinær bedrift, gjerne via arbeidsmarkedstiltak

som APS (arbeidspraksis i skjermet virksomhet) eller AB. Dette skjedde imidlertid i et mindretall av tilfellene. Som regel skjedde henvendelsene til bedrifter de ikke hadde samarbeidet med tidligere. Arbeidslederne oppsøkte aktuelle bedrifter i området, først og fremst ved direkte oppmøte, men også noe per telefon. De var utstyrt med en informasjonsbrosjyre om prosjektet og en egen rekrutteringsbrosjyre. Rekrutteringsbrosjyren var spesialtilpasset for den enkelte Vekstbedrift.

Når arbeidstakeren begynte i arbeidet fulgte Arbeidsledere fra Vekstbedriftene med ut på de ordinære arbeidsplassene for å tilrettelegge. De var der en del i starten og trakk seg så gradvis tilbake. Det har nok stor betydning at veiledere som har erfaring med personer med utviklingshemning og helst også kjenner den aktuelle personen som skal ha arbeidspraksis, er med som en støtte/tilrettelegger. Dette gjelder spesielt i starten, men en regelmessig kontakt med arbeidsstedet er viktig.

Hvilke type jobber viste seg å fungere best for de involverte arbeidstagerne?

De jobbene som fungerte best, var arbeid på sykehjem (hovedsakelig med tekstiler og klær), kantine, plantesenter og et kontor. Som sagt vet man at butikkjobber ofte fungerer bra for personer med utviklingshemning, men i prosjektet ønsket vi også å se hvordan det gikk i andre typer arbeid. De to som jobbet på sykehjem, var i stor grad involvert

i vasking og stryking av beboernes klær. Dette var arbeid de var kjent med fra den Vekstbedriften de arbeidet i.

Hvilke utfordringer viste seg mest fremtredende med prosjektet?

For to av vekstbedriftene var arbeidet med å rekruttere eksterne bedrifter meget krevende.

Hvorfor var IKT-aspektet så viktig for prosjektet?

Karde er et firma som gjør innovasjonsarbeid innen IKT, spesielt for mennesker med kognitive utfordringer. Vi tror potensialet ved å bruke IKT som hjelpemiddel for personer med utviklingshemning på arbeidsplasser er stort, både inne i Vekst- og attføringsbedrifter, men også i ordinære bedrifter.

De fleste personer med utviklingshemning har en visuell læringsprofil. Det vil si at de oppfatter og husker mye bedre det de ser enn det de hører. Personer med utviklingshemning liker og mestrer gjerne godt å bruke moderne IKT hvis de får sjansen. Karde tror at bruk av IKT som er populær i samfunnet i dag, som et hjelpemiddel vil kunne øke selvbildet til personer med utviklingshemning og øke motivasjonen til å jobbe og øke jobbmulighetene for målgruppen.

Det fins nå relativt rimelig videokameraer og redigeringsprogramvare for å lage pedagogiske instruksjonsfilmer selv. Hvis de lages på PC, kan de lett overføres

til nettbrett. Ved at arbeidsledere ved vekstbedriftene lager individuelle instruksjonsfilmer for nye arbeidsoppgaver, vil de kunne gi en meget god tilrettelegging for arbeidstakerne i overgangen til ordinære arbeidsplasser.

Hvilke utfordringer og fordeler lå i det å bruke nettbrett?

En utfordring var at de involverte arbeidsledere hadde forskjellig motivasjon til å lære å lage instruksjonsfilmer og å motivere arbeidstakerne til å bruke nettbrett eller iPod som et hjelpemiddel (en av vekstbedriftene valgte å bruke iPod for to av arbeidstakerne i stedet for nettbrett). De fleste arbeidslederne var imidlertid godt motiverte. En gang trodde arbeidsledere i en Vekstbedrift at et nettbrett hadde låst seg, for det var ikke mulig å se noen instruksjonsfilmer mer. Men det viste seg at arbeidstakeren ved en feiltakelse hadde slettet alle instruksjonsfilmene. Da var det godt at det var tatt backup av dem.

Fordelen ved å bruke nettbrett er at dette er lett tilgjengelig og populært IKT-utstyr som ikke er så veldig dyrt. De fleste arbeidstakere som deltok i prosjektet, var godt motivert for å bruke nettbrettene. Det gav arbeidstakerne en viss status å bruke nettbrett. De lærte raskt å bruke brettene. Berøringsskjermen på nettbrettene er intuitive og enkle å bruke. Nettbrett har en rekke funksjoner som kan brukes som en daglig støtte på arbeidsplassen for målgruppen.

Foruten å kjøre film på nettbrettet ble en rekke andre standardfunksjoner brukt som støtte. Det var for eksempel bilder (både instruerende bilder og bilder som arbeidstakerne tok selv), skriftlige instruksjoner, arbeidsplaner, notatfunksjon, alarm og kontaktliste.

På hvilken måte var NAVs program FARVE involvert?

FARVE var hovedfinansieringskilden for prosjektet.

Ble dere møtt med overraskelser underveis som dere ikke var forberedt på?

De tre vekstbedriftene valgte å organisere prosjektarbeidet på tre forskjellige måter. Interessen for prosjektarbeid blant linjeledere i vekstbedriftene og ledelsen ellers virket også forskjellig.

Det var, som nevnt, stor forskjell blant arbeidsledere i vekstbedriftene på interessen for å bruke IKT som et hjelpemiddel og lære seg å lage instruksjonsfilmer selv. Det var også litt overraskende at tre av de ni arbeidstakerne som hadde praksisplasser i ordinære bedrifter, sluttet før 6-månedersperioden var over. For to av dem ble hovedgrunnen oppgitt til å være mangel på egnede arbeidsoppgaver. En arbeidstaker sluttet raskt etter oppstart av personlige grunner som ikke hadde noe med prosjektet å gjøre. Disse tre arbeidstakerne hadde i liten grad brukt nettbrett eller iPod i perioden mens de var ute i ordinære bedrifter.

Planlegger dere nye lignende prosjekter i fremtiden?

Ja, vi håper å kunne utføre flere prosjekter for å hjelpe personer med utviklingshemning inn på ordinære arbeidsplasser med bl.a. støtte av IKT. Vi skulle gjerne gjøre et prosjekt hvor inkluderingen skjer i større skala enn i Doorways og hvor deltakerne med utviklingshemning kan gå inn i ordningen VTO eller et annet arbeidsrettet tilbud etter hvert. Men om vi kan utføre et slikt prosjekt, er avhengig av at vi får tildelt midler til det.

KORT OM KARDE

KARDE ER ET RÅDGIVENDE, FLERFAGLIG KONSULENTSELSKAP. KARDE TILBYR INNOVASJON, RÅDGIVING OG LEDELSE INNEN IKT TIL NÆRINGSLIVET, OFFENTLIGE VIRKSOMHETER SAMT FRIVILLIGE OG BRANSJEORGANISASJONER.

KARDE ER EN LEVERANDØR AV INNOVASJONSBASERT FAGKOMPETANSE INNENFOR TO HOVEDOMRÅDER:

1. UNIVERSELL UTFORMING OG TILGJENGELIGHET AV IKT, MED SPESIELL VEKT PÅ BRUKERE MED REDUSERT KOGNITIV FUNKSJON. VÅRE MÅLGRUPPER ER MENNESKER MED DEMENS ELLER UTVIKLINGSHEMNING.

2. SAMHANDLING I OFFENTLIG SEKTOR OG NÆRINGSLIV, MED SPESIELL VEKT PÅ SEMANTISK OG ORGANISATORISK INTEROPERABILITET.

SLUTTRAPPORTEN FRA DOORWAYS-PROSJEKTET KAN LESES PÅ WWW.KARDE.NO/DOORWAYS_SLUTTRAPPORT.PDF